

На основу *Упутства о праћењу, вредновању и оцјењивању ученика приликом извођења наставе на даљину* којим се прописује начин праћења, вредновања и оцјењивања ученика у основним и средњим школама приликом извођења наставе на даљину у случају проглашења нанредне ситуације за Републику или дио територије Републике или у случају проглашења ванредног стања за Републику или дио Републике, као и у другим оправданим случајевима, Републички педагошки завод основним и средњим школама и установама за васпитање и образовање дјеце са сметњама у развоју доставља

**Инструкцију за праћење, вредновање и
оценјивање ученика током наставе на даљину за вријеме ванредног стања
узрокованог епидемијом корона вируса у школској 2019/2020. години**

У складу са одлуком Министарства просвјете и културе Републике Српске од 10.03.2020. о обустављању свих активности у школама, одмах се приступило организовању наставе на даљину за ученике основних и средњих школа, како би задржали континуитет у учењу и омогућили даље напредовање ученика. За ученике основних школа, настава на даљину организована је (од 17.03.2020.) путем јавног сервиса Републике Српске, из свих наставних предмета, односно предметних подручја у 1. разреду, а према јединственом распореду часова. За ученике средњих школа и школа за васпитање и образовање ученика са сметњама у развоју у Републици Српској, on line настава организована је (од 23.03.2020.) уз кориштење различитих платформи које подржавају виртуелно окружење за учење, у зависности од капацитета и могућности којима школа и ученици располажу. Иако овакав вид наставе обично има краткорочан карактер и везује се за одређене нанредне околности и кризне ситуације, потребно је организовањем наставе осигурати ученицима прилику да овладају кључним/елементарним исходима дефинисаним паставним плановима и програмима, односно оспособити их за прелазак у наредни разред и на виши ниво образовања.

Организовање наставе на даљину подразумијева другачије обавезе школа и паставника, другачије одговорности ученика, па и њихових родитеља. Због промјене у начину реализације наставе, њеном трајању и динамици реализације, мијења се начин припремања, дефинисања задатака и инструкција за ученике, давања понратне информације ученицима, начин вођења евидентије о реализацији наставе. Начин документовања и евидентирања цјелокупног рада је потпуно другачији те је неопходно праћење, вредновање и оцјењивање ученичког постигнућа током наставе на даљину прилагодити специфичностима овог облика наставе.

Инструкција за праћење, вредновање и оцјењивање ученика током наставе на даљину мора имати карактер оштег упутства и смјерница, а никако експлицитних, крутих и универзалних прописа. Неопходно је оставити доњољубиво простора сваком професионалу да осмисли и дефинише методе, начине и наравно задатке који највише одговарају његовим ученицима и законитостима предмета који предаје. Намјера је на једном мјесту обухватити прихватљиве начине праћења, вредновања и оцјењивања у формалном образовању у Републици Српској у ванредним околностима. Будући да је извесно да се ученици неће вратити у школе до завршетка наставе 2019/2020. године,

потребно је започети/наставити с процесима вредновања и оцјењивања како бисмо омогућили закључивање оцјепа и завршетак школске године. Вјерујемо да ће у том процесу помоћи и оне инструкције.

У уобичајеној наставној пракси ученици и наставници остварују комуникацију у реалном времену, тако наставник може пратити и надзорити ученика током **вредновања наученог**, те осигурати вјеродостојност одговора и објективност оцјепа (углавном сумативне). Током наставе на даљину није могуће, а ни потребно обезбиједити строго контролисано окружење за учење, јер је нагласак на квалитетној повратној информацији ученику о томе како да унаприједи своје учење, односно **вредновању за учење** (формативно оцјењивање).

У виртуелном окружењу током наставе на даљину имамо прилику промовисати и примијенити нови приступ оцјењивању. Покушати фокус са учења за оцјену помјерити па то да учимо како успјешно учићи, зашто је учење корисно, како уживати у учењу, како рјешавати проблеме, критички размишљати и радити, како самостално радити, а како у тиму тако и самостално. Вреднујемо не само да бисмо ученику дали повратну информацију о томе да ли је остварио васпитно-образовне исходе, него и како ће побољшати своје учење. Да бисмо то постигли, морамо пратити рад ученика, подстицати њихову активност и сарадњу - како с наставником, тако и с другим ученицима. За утврђивање управо тих вјештина виртуелно окружење за учење изврсно је мјесто јер се све активности бильжке, питања и коментари могу се постављати и након заданог времена, а комуникација настављати и проширувати.

Основна школа

Потребно је истаћи да се за ученике основне школе, готово у потпуности, могу примијенити важећи прописи о оцјењивању, осим у ријетким, појединачним случајевима, у вези са обавезујућим бројем оцјепа. Наиме, дефинисано је да је оцјењивање саставни дио процеса наставе и учења којим се обезбеђује стално праћење остваривања прописаних циљева, исхода и постигнућа ученика, те **ангажовање ученика у току васпитно-образовног процеса**. Још се истиче да је оцјењивање ученика континуиран поступак којим наставник, **на основу ширег и комплексног познавања ученика**, оцјењује квалитативну и квантитативну страну његоног рада и заштите, према утврђеним прописима, односно прати васпитно-образовни рад и развој ученика и процјењује васпитно-образовни пиво и напредовање ученика.

Ученици углавном имају закључну оцјену са првог полуодијешта, а значајна већина је до прекида „ученичке“ наставе већ добила по једну или двије оцјене из свих наставних предмета. Ове оцјене ће свакако партиципирати у извођењу закључне оцјене.

Разредна настава

За ученике првог, другог и трећег разреда, наставници ће на основу задатака које су ученици радили и достављали моћи да изнесу сумативне оцјене. Током наставе на даљину организоване помоћу јавног сервиса РТРС ученици су редонно лобијали задатке за самосталан рад, а урађено су достављали својим наставницима који су их

прегледали и формативно вредновали. Уз оцјене које су већ у разредним књигама, односно које су ученици добили до момента прекида наставе, биће могуће извести закључне оцјене.

За ученике четвртог и петог разреда у наредном периоду припремиће се и реализовати по једна писана пројекта знања из српског језика, математике, познавања природе и друштва, познавања природе и познавања друштва, коју ће наставници оцјенити. Републички педагошки завод ће до 24. априла направити распоред писаних провера и учинити доступним наставницима, ученицима и њиховим родитељима. Писане провере односиће се на елементарна знања и кључне исходе предмета за сваки разред. Путем „тв наставе“ ученицима ћемо обезбиједити припрему за писање провере, а сваки наставник ће за своје ученике саставити задатке или одабрати тему за рад и доставити ученицима у договорено вријеме и са дефинисаним условима за рад.

За предмете енглески језик, ликовна култура, музичка култура, физичко васпитање и вјеронаука наставници ће осмислити задатке за своје ученике које ће вредновати водећи рачуна да не оптерете ученике и да уваже услове и могућности у којима ученици живе и раде.

Поред ових оцјена сваки ученик четвртог и петог разреда ће на основу задатака које су радили и достављали током реализације наставе на даљину, а наставници прегледали и формативно вредновали добити по једну сумативну оцјену из свих наставних предмета. Школе и наставници су, од првог дана реализације наставе на даљину, водили личну евидентију о реализацији активности и ангажовању ученика, а електронски портфолио представља збирку ученичких радова који приказују постигнуте резултате рада и постигнућа ученика.

Могућност усменог одговарања (видео позив, скайп) треба користити само у ситуацијама када наставник проширен неопходним и за ученика корисним, односно уколико проширен да ће ученик без могућности усменог одговарања бити оштећен.

Предметна настава

За ученике шестог, седмог, осмог и деветог разреда у наредном периоду припремиће се и реализовати по једна писана провера знања из српског језика, енглеског језика, другог страног језика, математике, физике, хемије, географије, историје, биологије. Републички педагошки завод ће до 24. априла направити распоред писаних провера и учинити доступним наставницима, ученицима и њиховим родитељима. Писане провере односиће се на елементарна знања и кључне исходе предмета за сваки разред. Путем „тв наставе“ ученицима ћемо обезбиједити припрему за писање провере, а сваки наставник ће за своје ученике саставити задатке или одабрати тему за рад и доставити ученицима у договорено вријеме и са дефинисаним условима за рад.

За предмете ликовна култура, музичка култура, физичко васпитање, техничко образовање, основни информатике, демократија и људска права, те вјеронаука наставници ће осмислити задатке за своје ученике које ће вредновати водећи рачуна да не оптерете ученике и да уваже услове и могућности у којима ученици живе и раде.

Поред ових оцјена сваки ученик предметне наставе ће на основу задатака које су радили и достављали током реализације наставе на даљину, а наставници прегледали и формативно вредновали добити по једну сумативну оцјену из свих наставних

предмета. Школе и наставници су, од првог дана реализације наставе на даљину, водили личну евиденцију о реализацији активности и ангажовању ученика, а електронски портфолио представља збирку ученничких радова који приказују постигнуте резултате рада и постигнућа ученика. Као такан, сигурно нуди могућност за ојсну.

Могућност усменог одговарања (видео позив, скайп) треба користити само у ситуацијама када наставник процијени неопходним и за ученика корисним, односно уколико процијени да ће ученик без могућности усменог одговарања бити оштетиен.

Поштовање принципа инклузије и индивидуализације у раду

Наставници ће водити рачуна да током вредновања и оцјењивања својих ученика имају у виду специфичности ученика, тешкоће и сметње које имају, односно посебне образовне потребе, те ће у креирању и одабиру задатака и начина комуникације уважанати те специфичности. Републички педагошки завод је дописом *Индивидуализација приступа у раду током наставе на даљину* указао на обавезу индивидуализованог приступа и поучавања уз поштовање различитих стилова учења и могућности нацртовања ученика током реализације наставе, а овом приликом се жели истаћи да исти принцип треба спровести и током праћења, вредновања и оцјењивања ученничких постигнућа.

Експериментална мала матура

Мала матура за ученике деветог разреда у запредним околностима ће бити проведена. Међутим, не жељећи да ускратимо могућност ученицима да пројаве и утврде ниво знања, вјештине и способности стечених током деветогодишњег школовања, Републички педагошки завод ће у првој седмици јуна пружити прилику ученицима да решавају низове задатака из математике и српског језика, односно језика бошњачког народа. Посебно креiranom online платформом ученицима ће бити достављени низови задатака и дефинисано вријеме изrade.

Прецизније инструкције школама и ученицима Републички педагошки завод ће доставиће најнадно.

Разредни испити

Разредни испите ће полагати ученици који учионите нису пратили наставу на даљину, односно они за које је немогуће изнести закључну оцјену. Могућност полагања разредног испита имају и ученици који пису задовољни закљученом оцјеном. Разредни испит се полаже online, или на други начин ако се створе услови на начин прописан законском легислативом.

Направни испити

Направни испити у јунском испитном року полажу се online или на други начин ако се створе услови на начин прописан законском легислативом уз обавезно организовање припремне наставе. За организовање направних испита у августовском испитном року Републички педагошки завод ће доставити накладне инструкције.

Напомена: Обавеза организовања допуске наставе (online) прије закључивања недоволјне оцјене, није стављена ван снаге.

Посебна одјељења

Основне школе које у свом саставу имају посебна одјељења за ученике са сметњама у развоју организовале су наставу на даљину у складу са *Инструкцијом за организовање наставе на даљину у посебним одјељењима (РПЗ)*. Наставници ће на основу задатака које су ученици у претходном периоду радили и достављали моћи да изведу сумативне оцјене. Ученици су редонно добијали задатке за самосталан рад, односно рад уз помоћ родитеља, а урађено су достављали својим наставницима који су их прегледали и формативно вредновали. Уз оцјене које су већ у разредним књигама, односно које су ученици добили до момента прекида наставе, биће могуће извести закључне оцјене. Наставници су водили личну евиденцију о реализацији активности и ангажовању ученика, а електронски портфолио представља збирку ученичких радова који приказују постигнуте резултате рада и постигнућа ученика.

Владање ученика

Владање ученика оцењује се на основу цјелокупног понапања ученика током цјеле школске године и односа према обавезама и одговорностима у учењу током наставе на даљину.

Сједнице стручних органа

Законом је прописано да се прије организовања испита, закључивања и верификације оцјена одрже сједнице одјељењских, разредних и наставничког вијећа. Непоходопо је одржати сједнице поменутих органа па начин како је то могуће (online) или па други начин, ако се створе услови. Обавезно водити записнике о одржаним сједницама без обзира како су вођене.

Средња школа

Праћење, вредновање и оцењивање ученика током наставе на даљину у средњим школама, као и сама реализација настане, има значајно више могућности, модела, метода и начина у односу на основне школе, а самим тим даје наставницима већу слободу и самосталност у раду. Основни проблем који истичу наставници средњих школа јесте питање вјеродостојности ученичких одговора које добијају током наставе на даљину. На питања да ли је ученик задатке ријешио сам, да ли је „презузео“ готова рјешења, да ли је користио „олакшице“ и слично наставници не могу дати поуздане одговоре, а не усуђује се у потпуности их занемарити. Ипак, наставници познају своје ученике, а пратећи њихов процес учења, вјежбаша и напредовања могу процијенити њихов ниво посвећености, запагања, па и наученог. Добро осмишљеним задацима, наставници ће више пажње посветити развијању вјештина критичког мишљења, рјешавању проблема, изради пројекта, истраживању, сарадничком раду и учењу и слично, а такви задаци немају „готова“ рјешења. Тако да се задатком и начином његовог дефинисања, може дијелом повећати објективност оцењивања.

Ученици углавном имају закључну оцјену са првог полуодишишта, а значајна већина је до прекида „учионичке“ наставе већ добила по једну или двије оцјене из свих или

нских наставних предмета. Ове оцјене ће снакако учествовати у извођењу закључне оцјене.

Обавеза свих наставника средње школе је да до краја наставне године обезбиједе услов за извођење закључних оцјене, односно да осигурају да ученици имају довољан број оцјена.

Најједноставнија техника пројектне постигнућа ученика јесте писаним путем, нпр. кориштењем низа задатака. Наставници ће саставити низове задатака и, у складу са околностима у којима раде и већ успостављеним каналима комуникације, доставити их ученицима уз прописано вријеме када требају вратити урађене задатке. Потребно је водити рачуна да се фокусирају кључни појмови и базични исходи предмета и разреда, односно неопходна знања за наставак школовања. На исти начин могу се планирати и различити квизови знања.

Нешто сложеније је проверити и вредновати знање и постигнуће ученика путем задатака есејског типа, или свакако да и овакав начин наставницима стоји на распореду као писани облик пронјављивања знања.

За одређене предмете најпогоднији начин провере постигнућа јесте израда презентација, паноа, плаката и слично на задату тему и уз прописане пропозиције.

Постоје ситуације у одређеним предметима када се напредак ученика и његово постигнуће најбоље може проверити уз помоћ видео или аудио записа (нпр. музичка и балетска школа).

Пројектни или истражнички задаци су погодан начин за праћење, вредновање и оцењивање ученика, нарочито оних чије способности, а самим тим и постигнућа теже падпросјеку.

Такође, важно је истаћи да наставници имају слободу да организују ученике да ради у тиму. Тим (пар или група) ће сарађивати у виртуелном окружењу уз праћење наставника и давање јасних смјерница ученицима. Резултат рада може бити облик писаног рада, постер или плакат, презентација, мултимедијски рад или симулација у неком рачунарском програму.

Обзиром да током реализације наставе па даљину није могуће реализовати писане провере знања динамиком планираним на почетку школске године, наставници.

Директори школа уз консултације са одјељењским вијећем треба да направе нове распореде провере, водећи рачуна о оптерећењу ученика.

Могућност усменог одговора (видео позив, скайп) треба користити само у ситуацијама када наставник пропијени неопходним и за ученика корисним, односно уколико пропијени да ће ученик без могућности усменог одговора бити оштећен.

Наставници ће водити рачуна да током вредновања и оцењивања својих ученика имају у виду специфичности ученика, тешкоће и сметње које имају, односно посебне образовне потребе, те ће у креирају и одабиру задатака и начина комуникације уважавати те специфичности. Потребно је истаћи да ће у неким ситуацијама постојати

потреба да наставник припреми и индивидуалне задатке за одређеног ученика како би закључна оцјена из предмета била што објективнија.

Поред оцјена добијених неком од поменутих техника, могуће је ученика оцијенити на основу свих задатака које су радили и достављали током реализације наставе на даљину, и наставници прегледали и формативно вредновали. Школе и наставници су, од првог дана реализације наставе на даљину, водили личну свидесницу о реализацији активности и ангажовању ученика, а електронски портфолио представља збирку ученичких радова који приказују постигнуте резултате и напредак ученика. Као такав, сигурно нуди могућност за оцјену.

У овој школској години и у средњим стручним школама нагласак се треба ставити на остваривање исхода у когнитивној сferи, односно, на сам процес учења, док се увјежбавање вјештина може пребачити у сљедеће године. Све што се може одрадити симулацијом (кориштењем разних дигиталних алата, нир. израда и пројектовање електронских схема, техничко цртање и документовање, пројектовање конструкција, израда 2Д и 3Д модела, различити технички програми, пројектовање аутомехатроника...), у овим условима треба се више користити, односно акцепт ставити на симулације и виртуелне пројекције.

У ситуацијама када не постоји никаква могућност извођења, а самим тим и вредновања практичне наставе, ученицима се закључна оцјена изводи узимајући у обзир рад ученика до момента прекида редовне наставе. Вредновање практичне наставе која се одвија у преузетима треба радити заједно са представницима предузећа који су задужени за извођење практичне наставе.

Матурски, завршни испити

У завршним разредима средњих школа задатке/теме за матурске и завршне испите, које су ученици добили још у првом полуодидшту, односно почетком другог полуодидшта, треба прилагодити тренутној ситуацији, условима рада и начинима комуникације. Директори школа ће именонати комисије, а ментори ће ученике „водити“ кроз припрему испита и израду радова.

Писмени рад из српског језика ученици ће радити online, на начин и у времену које одреди школа.

Усмени испит из изборног предмета у ванредној ситуацији замијнити писменим испитом.

Усмену одбрану матурских/завршних радова користити само у ситуацијама када се процијени неопходним и за ученика корисним, односно уколико ће ученик без могућности усмене одбране рада бити ситећен.

Допунски испити

Допунски испит се полаже online, на начин прописан законском легислативом са флексибилнијим роковима и обавезом јасног инструисања ученика о начинима и условима полагања.

Разредни испити

Разредни испити ће полагати ученици који уопште нису пратили наставу на даљину, односно они за које је немогуће извести закључну оцјену. Могућност полагања разредног испита имају и ученици који нису задовољни закљученом оцјеном. Разредни испит се полаже online или на други начин ако се стекну услови па начин прописан законском легислативом.

Поправни испити

Поправни испити у јунском испитном року полажу се online, па начин прописан законском легислативом уз обавезно организовање припремне наставе на даљину. За организовање поправних испита у августовском испитном року Републички педагошки завод ће доставити накнадне инструкције.

Напомена: Обавеза организовања допунске наставе (online) прије закључивања недоноšљиве оцјене, није стављена ван снаге.

Верификовање наставе

Настава се верификује на начин као је прописано важећом легислативом. Ненерификонани наставник, који је и раније изнодио наставу, реализује наставу на даљину и обавља све остале послове везане за праћење, предновање и оцењивање ученика. Директор школе формира комисију за верификацију оцјена.

Владање ученика

Владање ученика оцјењује се па основу цјелокупног понашања ученика током цијеле школске године и односа према обавезама и одговорностима у учњу током наставе на даљину.

Сједнице стручних органа

Законом је прописано да се прије организовања испита, закључивања и верификације оцјена одржи сједница одјељенски, разредних и наставничког вијећа. Непоходно је одржати сједнице поменутих органа па начин како је то могуће (online) или на други начин, ако се створе услови. Обавезно водити записник о одржаним сједницама без обзира како су вођене.

Установе за дјецу са сметњама у развоју

Све установе за дјецу са сметњама у развоју су од 23.03. организовале наставу на даљину за свије ученике у основној школи, средњој школи и у нивоима образовања, користећи различите начине и видове комуникације, а значајно се ослањајући на помоћ и сарадњу са родитељима ученика.

Наставници основне школе и нивоа образовања ће на основу задатака које су ученици у претходном периоду радили и достављали моћи да изведу сумативне оцјене. Ученици су редовно добијали задатке за самосталан рад, односно рад уз помоћ родитеља, а урађено су достављали својим наставницима који су их прегледали и форматизирале.

Наставници средње школе су такође у континуитету и на различите начине подстизали, пратили и вредноналји рад ученика уважавајући захтјеве струке и занимања за које се ученици школују, те се очекује да ће моћи оцјенити своје ученике.

Уз ове које су већ у разредним књигама, односно које су ученици добили до момента прекида наставе, биће могуће извести закључне оцјене. Наставници су водили личну евиденцију о реализацији активности и ангажовању ученика, а електронски портфолио представља збирку ученичких радова који приказују постигнуте резултате рада и постигнућа ученика.

У завршним разредима средњих школа задатак за завршне испите, које су ученици добили још у првом полуодишишту, односно почетком другог полуодишишта, треба прилагодити тренутној ситуацији, условима рада и начинима комуникације.

Владање ученика

Владање ученика оцењује се на основу цјелокупног понапања ученика током цијеле школске године и односа према обавезама и одговорностима у учељу током наставе на даљину.

Сједнице стручних органа

Законом је прописано да се прије организовања испита, закључивања и верификације оцењена одржи сједнице одјељенских, разредних и наставничког вијешта. Непоходно је одржати сједнице помепутих органа па начин како је то могуће (online) или на други начин, ако се створе услови. Обавезно водити записник о одржаним сједницама без обзира како су вођене.

and the number of 2004-2005 students attending
the university. The number of students attending
the university increased by 10% compared to last year.

The university has 1000 students. This year, the
number of students increased by 10%. How many
students are there now?

$$1000 \times 1.1 = 1100$$

1100